

Назва курсу	Основи римського цивільного права
Викладач (-і)	Цирин Каріна Леонідівна
Профайл викладача (-ів)	www.krok.edu.ua
Контактний телефон	+38 (093) 246 13 81
E-mail	MetodistKEPIT1@krok.edu.ua
Консультації	Онлайн консультації: кожного понеділка з 14:50 до 16:10

КОМУНІКАЦІЇ

1. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є **Microsoft Teams**. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу.
2. Електронне забезпечення навчання (**Microsoft Teams**):

» Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: support@krok.edu.ua

» Презентації лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних дослідницьких завдань та групових творчих проєктів розміщені на платформі Microsoft Teams/

» Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Microsoft Teams, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Microsoft Teams, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Microsoft Teams є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу support@krok.edu.ua. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

3. Для проведення он-лайн лекцій, семінарських, практичних занять використовується платформа **MS Teams**. Увійдіть за допомогою свого імені користувача і пароля Office 365.

4. З розкладом занять можливо ознайомитись:

<https://www.krok.edu.ua/ua/pro-krok/pidrozdili/strukturni/studentskij-ofis/rozklad>

У разі виникнення проблем з відображенням розкладу, прохання використовувати альтернативні інформаційні ресурси:
» мобільний додаток [Telegram Bot «КРОК – віртуальний помічник»](#) або contact@krok_timetable_bot

» інформаційний портал: [кабінет студента](#) / [кабінет викладача](#)

Графіки консультацій викладачів Університету «КРОК» знаходяться
» [у персональному кабінеті](#) студента.

Для цього Вам потрібно обов'язково авторизуватись в системі Office 365.
У разі виникнення запитань щодо входу у Ваш кабінет, пишіть на адресу support@krok.edu.ua

Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень (корпоративна пошта університету «Крок» викладача курсу). Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів.

1. Коротка анотація до курсу - Актуальність вивчення даного курсу зумовлена необхідністю підготовки студентів для вивчення основ римського цивільного права, опанування та ознайомлення з основними принципами, цивільно-правовими ідеями, інститутами, для найкращого розуміння та усвідомлення сучасного цивільного права. Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення з історією виникнення і розвитку римського цивільного права, його джерелами, змістом, історичним і сучасним значенням. «Основи римського цивільного права» є дисципліною, яка закладає не тільки основи правової культури, а й юриспруденції загалом, дає знання про історію становлення та розвитку багатьох інститутів сучасного права. Римське цивільне право сприяє у підготовці фахівців, які спроможні забезпечити інтеграцію України у світове співтовариство.

2. Результати навчання

Загальні компетентності:

-Здатність застосовувати знання положень римського цивільного права у практичній діяльності майбутніх юристів;

-Здатність до абстрактного мислення, аналізу джерел римського цивільного

права;

-Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку римського цивільного права, його місця у загальній системі знань про суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;

-Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями в сфері цивільного права на основі комплексу знань про римське цивільне право.

Спеціальні компетентності:

-Здатність застосовувати знання з основ римського цивільного права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві;

-Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення;

-Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності;

-Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

3. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин/ кредитів ECTS		
	денна	заочна	дистанційна
лекції	14 год.	-	-
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14 год.	-	-
самостійна робота	62 год.	-	-

4. Пререквізити* - переважно для вибірових дисциплін!

Під час вивчення дисципліни «Основи римського цивільного права» студенти отримують нові знання та навички, а саме: розуміння змісту основних положень та принципів римського приватного права; особливостей його формування та розвитку, аналіз основних джерел римського приватного права, формування у студентів сучасного правового світогляду та мислення, закріплення необхідних юридичних знань з метою вирішення питань практичної діяльності на основі досвіду римського цивільного права.

5. Технічне й програмне забезпечення /обладнання* - мультимедійне забезпечення.

6 Політики курсу – студенти мають дотримуватись кодексу академічної доброчесності: https://www.krok.edu.ua/download/nakazi/2018-10-18_kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf

У разі проведення занять в он-лайн форматі, здобувач має під'єднатись до навчальної платформи де буде проводитись заняття. Заходити на навчальну платформу (Teams, ZOOM) виключно під своїм реальним прізвищем. Під час занять з використанням онлайн платформи MS Teams камера має бути увімкненою протягом всього заняття, мікрофон включається за потреби під час відповідей/запитань. У разі відсутності можливості включати камеру, студент має повідомити викладача та отримати дозвіл бути присутнім з вимкненою камерою. В разі не під'єднання та відсутності реакції здобувача на звернення викладача до нього особисто, здобувач вважається відсутнім на занятті

7. Схема курсу

Тиждень /дата* /кількість годин	Тема	Форма діяльнос ті (заняття) (лекція, самостій на робота, дискусія, практичн е/семінарс ьке, групова робота) Формат: (Online/	Література** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконанн я

		аудиторн е заняття)			
2	Поняття, структура та значення римського цивільного права	л.	Агафонов С.А. Римське право : навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни / Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2005. – 144 с.		1 тиждень
2	Поняття, структура та значення римського цивільного права	с.	Основи римського приватного права: Підручник / В.І. Борисова, Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та Л.М. Баранової. – Х.: Право, 2008. – 224	2 1.Скласти таблицю «Періоди розвитку римського права», враховуючи етапи розвитку політичної системи Римської держави та	1 тиждень

			с.	етапи формування джерел римського права. 2.Визначити основні риси та особливості кожної з правових систем, що існували у Римській державі. 3.Проаналізувавши напрями діяльності преторів, розкрити роль та значення преторського права. Запитання : 1. Які складові елементи римського права (jus)? 2. Як співвідносяться поняття «римське	
--	--	--	----	---	--

				приватне право» та «римське цивільне право»? 3. Що таке рецепція римського приватного права? 4. У чому полягає роль та значення римського приватного права для сучасної юриспруденції? Розкрийте зміст даних висловів: 1. Jus est ars boni et aequi (ЮС ЕСТ АРС БОНІ ЕТ ЕКВІ) – правоє мистецтвом добра і справедливості. 2. Fiat justitia! (ФІАТ	
--	--	--	--	--	--

				ЮСТИЦІА!) – хай торжествує правосуддя! 3. Justitia est fundamentum regni (ЮСТИЦІА ЕСТ ФУНДАМЕ НТУМ РЕГНІ) – правосуддя – фундамент держави. 4. Facile veritas se ipsa defendet (ФАЦІЛЕ ВЕРІТАС СЕ ІПСЕДЕФЕН ДЕТ) – істина легко сама себе захистить. 5. Silentium videtur confessio (СІЛЕНЦІУ М ВІДЕТУР КОНФЕСІО) – навчання рівнозначне визнанню.	
--	--	--	--	--	--

2	Джерела римського цивільного права	л.	Основи римського приватного права: Підручник / В.І. Борисова, Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та Л.М. Баранової. – Х.: Право, 2008. – 224 с.		2 тиждень
2	Джерела римського цивільного права	с.	Основи римського приватного права: Підручник / В.І. Борисова, Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та Л.М. Баранової. – Х.: Право, 2008. – 224 с.	2 Дайте визначення поняттям: джерело права, звичай, правовий звичай, закон, плебісцит, сенатусконсу льт, конституції імператорів, едикт, декрет, мандат, рескрипт, цензор, ,	2тиждень

				квестор, Вічний едикт, Звід цивільного права. 3. Запитання для самоперевірки 1. Що таке джерела правоутворення? 2. Які види імператорських конституцій Ви знаєте? Охарактеризуйте їх. 3. У чому проявляються особливості джерел правоутворення в Римі у різні історичні періоди: архаїчний, докласичний, класичний, посткласичний та юстиніанівський. 4. На які три групи поділялися закони?	
--	--	--	--	---	--

				4.Підготувати доповідь на одну із тем тем: -Найвідоміші юристи Ст.Риму(на вибір: Ульпіан,Гай, Павел інші). -Дигести Юстиніана -Звід цивільного права».	
2	Особи у римському приватному праві	л.	Агафонов С.А. Римське право : навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни / Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2005. – 144 с.		3тиждень
2	Особи у римському приватному праві	с.	Основи римського приватного права: Підручник /	2 Запам'ятайте юридичні визначення,	3тиждень

			В.І. Борисова, Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та Л.М. Баранової. – Х.: Право, 2008. – 224 с.	правила та терміни 1. Omne autem jus quo utimur vel ad personam, vel ad rem, vel ad actiones pertinet (ОМНЕ АУТЕМ ЮС КВО УТИМУР ВЕЛЬ АД ПЕРСОНАМ, ВЕЛЬ АД РЕМ, ВЕЛЬ АД АКЦІОНЕС ПЕРТІНЕТ) – все право, яким ми користуємось, стосується або осіб, або речей, або позовів (дій). 2. Libertas est potestas faciendi id, quod jure licet (ЛІБЕРТАС ЕСТПОТЕСТАС ФАЦІЕНДІ ІД, КВОД ЮРЕ ЛІЦЕТ) – свобода є можливістю робити те, що дозволено правом.	
--	--	--	--	---	--

				3. Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris (КВОД ТІБІ ФІЕРІ НОНВІС, АЛТЕРІ НЕ ФЕЦЕРІС) – не роби іншому того, чого сам собіне бажаєш. 4. Apices juris (АПІЦЕС ЮРІС) – юридичні тонкощі.	
2	Особи у римському приватному праві	л.	Орач Є.М., Тищик Б.Й. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – К. : Ін Юре, 2012. – 390 с.		4тиждень

2	Особи у римському приватному праві	с.	Сліпченко С.О., Шишка Р.Б. Римське приватне право в таблицях / Національний ун-т внутрішніх справ. – Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2001. – 252 с.	2 Запитання для самоперевірки 1. На які основні групи поділялося населення Римської держави? 2. Чи могли вільновідпущеники перегринів стати римськими громадянами? 3. У чому полягає суть манумісії? Які її види існували? 4. Якими правами були наділені римські громадяни? 5. Чим відрізняється правове становище перегринів і латинів? Запам'ятайте юридичні визначення,	4тиждень
---	------------------------------------	----	---	--	----------

				правила та терміни 1. Sum cuique (СУУМ КУІКВЕ) – кожному своє (положення римського права). 2. Cogitationis proenam nemo patitur (КОГІТАЦІО НІС ПОНАМ НЕМО ПАТІТУР) – ніхто не несе відповідальності за думки. 3. Omne jus hominum causa constitutum est (ОМНЕ ЮС ХОМІНУМ КАУЗА КОНСТИТУТУМ ЕСТ) – будь-яке право встановлюється для людей (в інтересах людей). 4. Male jure nostro uti non debemus (МАЛЕ ЮРЕ	
--	--	--	--	--	--

				НОСТРО УТІ НОН ДЕБЕМУС) – не слід нам дурно користуватис я своїми правами. 5. Nemo punitur pro alieno delicto (НЕМО ПУНІТУР ПРО АЛІЕНО ДЕЛІКТО) – ніхто не карається за чужі злочини.	
2.	Сімейний статус фізичної особи	л.	Сліпченко С.О., Шишка Р.Б. Римське приватне право в таблицях / Національн ий ун-т внутрішніх справ. – Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2001. – 252 с.		5 тиждень

2	Сімейний статус фізичної особи	с.	Сліпченко С.О., Шишка Р.Б. Римське приватне право в таблицях / Національний ун-т внутрішніх справ. – Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2001. – 252 с.	Запитання для самоперевірки 1. Коло яких відносин врегульоване нормами сімейного права? 2. Які існували законні форми укладення шлюбу? 3. У яких випадках союз чоловіка та жінки вважали конкубінатом? 4. За яких умов, дозволялося вступати у законний римський шлюб? 5. Під дією яких юридичних фактів відбувалося припинення шлюбу? 6. Які основні елементи	5тиждень

				принципу рівності чоловіка і жінки, характерні для шлюбу sine manu? 7. Визначити та охарактеризу вати вид шлюбу, про який говорить Ульпіан: «Наші предки заборонили дарування між жінкою і чоловіком; вони оцінювали гідну поваги любов на основі душевного настрою і підкувалися про репутацію подружжя, аби (подружня) угода не мала вигляду набутого засобом ціни і аби кращий не впадав у бідність, а	
--	--	--	--	---	--

				гірший не збагатився»	
2	Речі та речові права: загальні положення	л.	Орач Є.М., Тищик Б.Й. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – К. : Ін Юре, 2012. – 390 с.	2	6тиждень
2	Речі та речові права: загальні положення	с.	Сліпченко С.О., Шишка Р.Б. Римське приватне право в таблицях / Національний ун-т внутрішніх справ. – Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2001. – 252 с.	Запитання для самоперевірки 1. У чому полягає суть та призначення речового права? 2. Яка відмінність між релігійними та святими речами? 3. Чому про речові права говорять, що	6тиждень

				вони мають абсолютний характер? 4. Яка відмінність між речовими та зобов'язальними правами? 5. Яке призначення мають манципні речі? Наведіть приклади. 6. Вирішити казус та з'ясувати, хто є правим у даній ситуації: «Рій диких бджіл сів на дерево, яке росло на земельній ділянці Марка. Поки Марк шукав необхідні предмети для того, щоб зняти рій, його 30 сусід – Тіт – встиг це зробити першим. Між Марком і Тітом виникла суперечка про те, кому	
--	--	--	--	--	--

				належать бджоли». 7. Як ви розумієте даний вислів: Res nullius cedit primo occupanti (РЕС НУЛЛІУС ЦЕДІТ ПРІМО ОККУПАНТ І) – безхазяйна річ слідує за тим, хто її першим захопив	
2	Володіння.	л.	Основи римського приватного права: Підручник / В.І. Борисова, Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та Л.М. Баранової. – Х.: Право, 2008. – 224 с.	2	7 тиждень

2	Володіння.	с.	Основи римського приватного права: Підручник / В.І. Борисова, Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та Л.М. Баранової. – Х.: Право, 2008. – 224 с.	Запам'ятайте юридичні визначення, правила та терміни 1. Mancipatio (МАНЦІПАЦІО) – обряд (ритуал), який виконувався при передачі права власності на особливо цінні речі. 2. Dominium proprietatis (ДОМІНІУМ ПРОПРІЕТАС) – власність. 3. Jus possidendi (ЮС ПОССІДЕНДІ), jus utendi (ЮС УТЕНДІ), jus abutendi (ЮС АБУТЕНДІ) – право володіння, право користуватися, право розпоряджатися. 4. Traditionibus dominia rerum, non	7 тиждень
---	------------	----	---	---	--------------

				pactis nudis transferrentur (ТРАДИЦІОН ІБУС ДОМІНІА РЕРУМ, НОН ПАКТИС НУДИС ТРАНСФЕРЕНТУР) – власність переноситься передачею речей, а не голою угодою. 5. Apiscimur possessionem corpore et animo, neque per se animoaut per se corpore (АПІСЦІМУР ПОССЕСІО НЕМ КОРПОРЕ ЕТ АНІМО, НЕКВЕ ПЕР СЕ АНІМО АУТ ПЕР СЕ КОРПОРЕ) – ми вступаємо до володіння і фізично, і волею, і ніколи – тільки волеюабо тільки фізично.	
--	--	--	--	--	--

				3.Дайте визначення поняттям: законне володіння, незаконне володіння, набувальна давність, право власності, право володіння, право користування, право розпорядження	
--	--	--	--	---	--

8. Система оцінювання та вимоги/ Система оцінювання та критерії

Загальна система оцінювання курсу	Участь студента впродовж семестру/залік - 70/30 35балів- максимальна кількість балів,що отримує студент за семінарські та практичні заняття протягом семестру. 10 балів- модульна контрольна робота протягом семестру. 25 балів- виконання Індивідуальної роботи студента протягом семестру. 30-залік
Вимоги до індивідуальної /письмової роботи*	Мета виконання індивідуального завдання полягає у поглибленому самостійному вивченню основ римського цивільного права. Виконання індивідуального завдання необхідно починати з вивчення відповідних розділів підручників, навчальних посібників, нормативно-правових актів, практичних матеріалів, які студент повинен знайти і опрацювати самостійно. Теми для опрацювання надає викладач.

Семінарські/практичні заняття	Система оцінювання семінарських та практичних занять визначена 5- бальною системою(5,4,3,2,1)
Умови допуску до підсумкового контролю	Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни. Студент допускається до заліку після захисту Індивідуальної роботи студента, написання модульної контрольної роботи та перескладання заборгованостей з дисципліни.

9. Основна та додаткова література до курсу:**

Основна література:

1. Агафонов С.А. Римське право : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2005. – 144 с.
2. Вовк В. М. Гуманізм та права людини у Римському праві // Митна справа. – 2011. - №1 (73). – С. 211-216.
3. Вовк В. М. Про «корисність» вивчення римського права студентами — юристами // Юридична наука. – 2011. - № 1
4. Дячук Л.В. Заборони шлюбу адміністраторів та громадян провінцій в римському праві та законодавстві Юстиніана // Часопис Київського університету права. – 2011. - № 3. – С. 20-24
5. Ємельянова Л.В. Застава – реальний спосіб забезпечення зобов'язань за римським правом // Правове життя сучасної України. – 2012. - №3. – С. 69-71
6. Карнаух Б.П. Вина в римському приватному праві // Теорія і практика правознавства. – 2012. - №1
7. Кирпичов О.А., Соловйова В.В. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Донецьк : Юго-Восток, 2007. – 320 с.
8. Орач Є.М., Тищик Б.Й. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – К. : Ін Юре, 2012. – 390 с.
9. Основи римського приватного права: Підручник / В.І. Борисова, Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та Л.М. Баранової. – Х.: Право, 2008. – 224 с.
10. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право : підруч. – 2-ге вид. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 528 с.

11. Підпригора О.А. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів. – 3 вид., перероб. та доп. – К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. – 440 с.
12. Є.В. Падун Особливості правового регулювання новації зобов'язання у римському приватному праві // Митна справа. - 2013. - №2. – Ч.2. – Кн.. 2– С. 484-488
13. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Ізарова, Т.М. Вахонєва, Н.В. Павловська] ; за заг. ред. канд. юрид. наук І.О. Ізарової. – Чернігів : [Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці], 2010. – 300 с.
14. Макарчук В.С. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вузів. – К. : Атіка, 2007. – 256 с.
15. Трофанчук Г.І. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вузів. – К. Атіка, 2006. – 248 с.
16. Сліпченко С.О., Шишка Р.Б. Римське приватне право в таблицях / Національний ун-т внутрішніх справ. – Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2001. – 252 с.

Додаткова література:

17. Агафонов С. Особливості припинення шлюбу розлученням за стародавнім римським цивільним правом // Юридичний журнал. – 2005. – № 10. – С. 64-66.
18. Балко О. Становлення інституту шлюбу в римському праві та у країнах романо-германського типу правової системи // Віче. – 2010. – № 12. – С.5-6.
19. Безклубий І. Інститут евікції в Стародавньому Римі та цивільному праві України // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – № 5. – С.44-55.
20. Безрук Л. Розвиток інституту іпотеки в Стародавньому Римі // Економіка, Фінанси, Право. – 2009. – № 5. – С.34-38.
21. Берестова І. Безпідставне збагачення: інститут набуття, зберігання майна без достатньої правової підстави у системі римського права // Вісник прокуратури. – 2003. – № 10. – С. 60-64.
22. Братасюк В. Римське право як форма вираження принципу суб'єктивноіндивідуальної волі // Українське право. – 2003. – №1. – С. 207-212.
23. Буткевич О. Міжнародно-правові погляди глосаторів і постглосаторів // Часопис Київського університету права. – 2007. – № 3. – С.169-173.
24. Васильченко В.В. Рецепція римського спадкового права у сучасному спадковому праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка. – К.: Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка, 1997. – 19 с.
25. Васильченко В.В. Римське спадкове право на тлі права сучасного. – Запоріжжя: Верже, 1999. – 130 с.
26. Вовк В. Взаємозв'язок релігії, магії і права у римській культурі // Часопис Київського університету прав. – 2008. – № 4. – С. 24-29.
27. Вовк В. Знаково-символічний характер одягу в межах римського права //

Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. — 2010. — № 2. — С. 267-274.

Бібліотечно-бібліографічні ресурси

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ : Бібліотечно-бібліографічні ресурси : Бібліографічний моніторинг. — Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Інтернет сторінка. — Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/>.